

RECENZIO a „Lemorzolódott hallgatók 2018” című tanulmánykötetről

Pázmány Viktória

tanársegéd, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar. 4400 Nyíregyháza, Sóstói u. 2-4.

INFO

Pázmány Viktória
pazmany.viktoria@foh.unideb.hu

Az OKTATÁSKUTATÓK KÖNYVTÁRA hatodik kötetét fellapozva az olvasó egy 2017-ben indult kutatói kezdeményezésű témapályázatra benyújtott művet tart a kezében.

A LEMORZSOLÓDOTT HALLGATÓK 2018 címet viselő tanulmánykötet a felsőoktatási intézményt végzettséget igazoló okirat hiányában elhagyó – ez a lemorzsolódás egyszerű és nagyszerű munkadefiníciója – hallgatók szempontjából vizsgálja a felsőoktatás világát. Nem csupán a megközelítés újszerű, tudtommal a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ kiadványaiban eddig ez a téma még nem szerepelt.

Pedig a probléma valós, hiszen a lemorzsolódás, amelynek tényleges mértékéről csak becslések állnak rendelkezésre, egyik legkirívóbb esete éppen az Észak-alföldi régió. Föltételezem, hogy ezért is lett a jelenség kutatásának egyik központja Debrecen. Az itt folyó műhelymunka egyébként országos viszonylatban 30-40%-os lemorzsolódással számol. (Lásd: DOI: 10.21549/NTNY.19.2017.3.1 Kísérlet a lemorzsolódás mértékének és okainak megragadására a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar példáján Fenyves Veronika, Bácsné Bába Éva, Szabóné Szőke Réka, Kocsis Imre, Juhász Csaba, Máté Endre, Pusztai Gabriella)

A példa is mutatja, hogy a kötet szerkesztője, Pusztai Gabriella, régebben foglalkozik a dolgozatok témájával; korábbi kutatásai meghatározták és körülhatárolták a lemorzsolódás vizsgálatát. A szakterület elemzésének az egyik nehézsége, hogy – jelen kötet megjelenéséig – nem állt rendelkezésre olyan adathalmaz, amely megjelenítette volna a felsőoktatást elhagyó hallgatók nézőpontját. Másik probléma, hogy egzakt számszaki elemzésekhez a jelenlegi felsőoktatási nyilvántartások nem megfelelő indikátorok, amit a fent említett debreceni kísérlet is ragyogóan példáz.

A jelentés szerzői hólabda módszerrel a felsőoktatás és az oktatásirányítás számára már láthatatlan – a rendszert már elhagyott – alanyokat kerestek meg, vállalva a nem reprezentatív mintán végzett kutatás hátrányait. Ezen hátrányokat úgy próbálták csökkenteni, hogy kombinálták az előzetes kvantitatív kikérdezést a végleges kvalitatív kérdőíves módszerrel. Így a kérdések már önmagukban a megkérdezettek nézőpontját képviselik, aminek megismerése a dolgozatok fő előnye és végső célja.

A számszaki elemzés (klaszter és faktoranalízis) így egységes módszertannal és közös adathalmazból történik, ami a későbbi feldolgozás számára többszörösen összehasonlítható mintákat nyújt. az elsődleges cél azon hátráltató tényezők felderítése volt, amik a lemorzsolódási döntés meghozatalakor hatottak a hallgatóra, illetve azon védőfaktorok „kitapintása”, amelyek a lemorzsolódást megakadályozhatják.

E döntéseket az első fejezet, amelyet Pusztai Gabriella, Fényes Hajnalka és Pallay Katalin készített, három, a nemzetközi szakirodalomból átvett kategóriába sorolja (pull, push és fall out) és az előzetes interjúkban azonosított 21 okot négy klaszterbe sorolja: anyagi okok, azaz pull, tanulmányi, intézményi okok (push), többféle okot megnevezők, ahol többszörös, nem priorizált, pull és push okok együttesen hatottak, valamint a szakban, továbbtanulásban csalódók (fall out).

A második fejezetben Szigeti Fruzsina, Fényes Hajnalka és Demeter-Karászi Zsuzsanna a lemorzsolódott hallgatók szociokulturális jellemzőivel foglalkoznak. A klaszterek elemzése férfi-nő, családi háttér, szülők iskolázottsága, gazdasági ereje illetve vallási hovatartozás alapján történik. A szerzők táblázatos formában is megmutatják az analízis eredményét, külön jelölve, hogyha az ok és a vizsgált tényező összefüggése nem szignifikáns. A következtetések egy része a kutatás nélkül is megérthető, például a kulturális fogyasztási szokások illetve a felsőoktatásának elhagyásának összefüggései, ugyanakkor nagyon érdekes összefüggések is napvilágra kerülnek az elemzés során.

A harmadik fejezetben a család szerkezete, a továbbtanuláshoz fűződő viszonya valamint a hallgató családi állapota kerül reflektorfénybe Ceglédi Tímea és Dusa Ágnes Réka írásában. Az itt kapott eredményekre fokozottan érvényes, hogy a megfigyelt összefüggések megfelelő kontroll csoport bevonásával fontos következtetésekre vezethetnek. Érthető módon a szülők nagy többsége nem helyeselte a tanulmányok abbahagyását, de kiderül a tanulmányból, hogy jelentős segítséget sem nyújtott a lemorzsolódás elkerülésében. A kötet fontos javaslata a felsőoktatási intézmények felé, hogy a lemorzsolódás csökkentése érdekében erősíteniük kell a hallgatók szüleivel a partneri kapcsolatot.

A negyedik fejezetben a hallgató által végzett középfokú iskola, a tanulás technikája, valamint a pályaválasztás kérdéseit veti össze a lemorzsolódással Németh Dóra Katalin, Csók Cintia és Hrabéczy Anett. Tanulságos, hogy a felsőoktatásból lemorzsolódott hallgatók között jelentős arányban szerepeltek a középiskolában iskolát váltó diákok, ugyanakkor a várakozásokkal ellentétben a többleteljesítményért többletponttal jutalmazott felvételt nyert hallgatók szintén nagy számban jelentek meg a felsőoktatási tanulmányaikat abbahagyók között.

Tóth Dorina Anna, Máté-Szabó Barbara, Kovács Karolina Eszter, Pallay Katalin és Pusztai Gabriella a felsőoktatásban való helytállás, az azzal való elégedettség, illetve az egyéni problémák (olvasás és szövegértési nehézségek) összefüggéseire derítenek fényt. Ebben a fejezetben a szerzők a képzés abbahagyásának alapvető

okait találják meg, bár a tanulmánykötet alapvetéseként meghatározott klaszterek vonatkozásában csak elvétve találunk explicit összefüggéseket.

Az utolsó fejezetek olyan tényezőket vetnek górcső alá, amelyeket a tanulmány elolvasása nélkül az egyetem folytatása mellett szóló érvek gondolnánk. Ennek ellenére a (külföldi) munkavállalás vagy az önkéntes munka nem egyértelműen, míg a felsőoktatáshoz köthető kapcsolati tőkék és a sport egyértelműen a tanulmányok folytatásának indikátorai.

A kutatókon kívül az oktatáspolitikai figyelmére is igényt tartó jelentés szerint (amint ezt az összegzés is megfogalmazza), a lemorzsolódást nem lehet leegyszerűsített hallgatóképpel magyarázni, abban a felsőoktatási intézmények is felelősek. Az állami gazdasági irányításnak, a középiskolai pályaorientációnak és a továbbtanuló családjának is juttat feladatot a képzettség megszerzésében a tanulmánykötet. Azonban – talán csak én érzékelem így – az összegzés vége lehangsúlyosabban mégis az oktatási intézmények felelősségét és tennivalóit emeli ki. Eszerint a rugalmasabb, személyesebb és komprehenzívebb felsőoktatási tér eredményesebben segítené (mentorálná) a lemorzsolódás veszélyének kitett hallgatóit.

A tanulmánykötet:

Kovács Klára - Ceglédi Tímea - Csók Cintia - Demeter-Karászi Zsuzsanna, Dusa Ágnes Réka - Fényes Hajnalka - Hrabéczy Anett - Kocsis Zsófia - Kovács Karolina Eszter - Markos Valéria - MátéSzabó Barbara - Németh Dóra Katalin - Pally Katalin - Pusztai Gabriella - Szigeti Fruzsina - Tóth Dorina Anna - Váradi Judit: LEMORZSOLÓDOTT HALLGATÓK. In: OKTATÁSKUTATÓK KÖNYVTÁRA 6. Debrecen, 2019.